

Bij de presentatie van *In het licht* van Ilona Verhoeven

door Jan Dirk van der Burg

Ik ben erg vereerd dat ik namens het fotografische vaderland Ilona Verhoevens lancering van haar nieuwe boek *In het licht* mag begeleiden in het news-/bookcentre des vaderlands.

Zoals waarschijnlijk meer aanwezigen heb ik Ilona Verhoeven vrij hoog zitten. Voor het eerst leerde ik haar kennen als maker van het boekje met de mooiste titel ooit. Jullie kennen het vast wel: *Een Kanarie genaamd Kurt*. Een publicatie niet veel groter dan een kanarie en met een hoeveelheid tekst dat de term bondig boekwerk naar een nieuwe dimensie tilt, maar wat een fascinerende publicatie! Wat een liefde voor een boek dat iemand dat maakt!

Ik heb Ilona ook hoog zitten omdat ze onderhand een heel prominent lid aan het worden is van de club die vindt dat een foto meer zegt mét duizend woorden; of 600 woorden of 300 of 100, maar in ieder geval vindt dat die *slice of life* niet in zijn multi-interpretabele eenzaamheid moet ronddobberen. Ilona begrijpt dat. Dat het leugenachtige medium nu juist is uitgevonden om lekker alle kanten mee op de meanderen. Dat een foto pas interessant gaat worden als je er lekker eens bij kan gaan zitten beppen en fantaseren. Waar zitten we nu eigenlijk naar te kijken? De zogenaamde verbeeldingskracht.

Wat opvalt is dat *In het licht* de foto's die erin staan vrij klein zijn afgedrukt. Een oude fotografentruc, want hoe kleiner afgedrukt, hoe beter mensen eigenlijk gaan kijken wat er nu daadwerkelijk te zien is. Maar wees gerust. Hoe goed je ook kijkt, je gaat niet zien wat Ilona heeft gezien. Bij een tekst van Ilona is het een beetje alsof je plaatst neemt in een achtbaankarretje, langzaam omhoog ratelt met 1 foto op je netvlies en als je op het hoogste punt bent keihard naar beneden valt, de raarste hoeken en gaten inschiet en dat voordat je beseft wat je is overkomen het volgende verhaaltje al klaarstaat. Ilona schakelt moeiteloos tussen het lievelingskostje van de naaktslak naar een kunsthistorische afslag alsof het allemaal enorm voor de hand ligt.

Ik heb mij weleens afgevraagd hoe dat nu in de praktijk in zijn werk gaat. Er zal zo langzamerhand geen Berlijnse bananendoos meer te vinden zijn die niet het hoofd van Ilona weleens boven zijn deksel heeft gezien. En dan hebben we het lot van haar lief Niels nog niet besproken, waarvan ik me zo kan voorstellen dat die dan ergens hoopt dat er op de rommelmarkt een oude poef of stoel staat waar hij als trouwe partner nog eens een nieuwe expositie kan overdenken terwijl Ilona door 3000 foto's ritselt. Maar gelukkig voor ons blijft het niet bij een particulier tijdverdrijf en kunnen wij – mede dankzij dit boek - ook een kijkje nemen in het hoofd van Ilona.

Een fragment dat mij het meeste raakte is een verhaal waar nota bene geen foto bij stond maar waar ik alles zo voor mij zie. Voor iedereen die weleens in Berlijn is geweest een verhaal waar je de hele tijd bij zit te o- en ja-en.

Op het zwarte T-shirt van het meisje dat me de koffie bracht staat in witte letters SLEEP IS OVERRATED. Ze zet koffie met lauwe melk. Haar collega zegt dat ik 'door het schuim heen moet drinken'. Het fooienpotje is gevuld met water, zodat niemand er een greep uit kan doen of zo.

Er zitten hier allemaal stille mensen. In hun uppie of met een krant of met een computer en in ieder geval met koffie, veel te dure koffie, die dus niet warm is, en in 'shots' verkocht wordt. De wc heeft een sfeer, eentje die niet nader te verklaren is. De wc-rollen zitten met een slotje aan de houder vast. Bij de koffie is er geen lepeltje zodat ik het schuim waar ik inmiddels doorheen gedronken heb niet op kan lepelen. De muziek staat tamelijk hard, maar is bovenal langzaam, met veel bonken erin, ik geloof dat ze dit soul noemen. Af en toe klap de deur hard dicht en loopt er weer iemand naar het meisje met de tekst op haar T-shirt.

Het meisje pulkt met een nagel tussen haar tanden als ze de bestelling opneemt, zie ik, terwijl ik langs haar heen uit het raam kijk. Buiten lopen buurtbewoners die naar de markt gaan en naar de openbare bibliotheek. Binnen zitten de mensen die werken, en ik.

Zo zit dit boek vol met mooie cursiefjes uit het leven die meer zeggen dan wat er staat. Uit het nu, uit het vroeger, met referenties naar de groten uit de kunst

én de schijnbaar nietszeggende niemanddalletjes, maar in de wereld van Ilona Verhoeven is dat één. Namelijk het leven.

Ik kijk eerlijk gezegd behoorlijk op tegen het volgende programmaonderdeel, namelijk de in ontvangstneming van het Eerste Exemplaar - en in het verlengde daarvan, de onvermijdelijke fotografische verslaglegging van dat moment. Een foto-genre *from hell*, waarvan het resultaat altijd zo in contrast staat met het vreugdevolle moment dat het moet zijn. Ga ik het boek omhoog houden, tegelijkertijd Ilona een hand geven, en dan onder het boek door of erover heen, lachen naar de camera, of naar juist naar Ilona of dan maar zwaaien naar haar lief Niels. Het gaat zeker beeldtechnisch een ramp worden, voer voor de hersenpan van Ilona Verhoeven die er vast een tekstueel achtbaanritje aan zou kunnen wijden. Maar goed, geen weg terug daar gaan we!

Bron: Athenaeum Boekhandel & Nieuwscentrum, 17 januari 2019

Jan Dirk van der Burg is in september 2018 benoemd tot Fotograaf des Vaderlands voor een periode van twee jaar, een initiatief van het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam en FOAM Fotografiemuseum Amsterdam.